

OSKONJA
KNIŽNICA
V CELJU

a

naš aero

1 • 79

obvestila

Pred nami je prva številka našega glasila v letošnjem letu. V zadnji številki časopisa, ki je izšla konec lanskega leta smo omenili, da bo odslej časopis izhajal v drugačni obliki. Upamo, da vam bo ugajal. Z veseljem bomo sprejeli vse morebitne predloge in pripombe, ki bodo Uredniškemu odboru pomagale pri delu.

Uredništvo

PLANINSKO DRUŠTVO AERO CELJE

V letošnji planinski sezoni 1978/79 se izteka 15-letnica obstoja našega planinskega društva AERO. Odločili smo se, da ta mali jubilej, poleg že izdane spominske značke, zaokrožimo in proslavimo z razvitjem društvenega prapora.

Da bi naš prapor imel kar najbolj svečan videz, ga bomo opremili z vsem potrebnim, tudi z zlatimi in srebrnimi listi lipe, ali kot se to še drugače imenuje, s spominskimi žeblički. Na lističih bodo vgravirana imena in priimki vseh tistih, ki bodo tak listič kupili.

Cene za lističe so:

Zlati listič 100,00 din

Srebrn listič 80,00 din

Prijave za naročila lističev sprejemajo vaši poverjeniki in propagandist tov. Roman Zupanc, do vključno 25. februarja 1979. Lističe lahko naročijo tudi ostali člani naše delovne organizacije.

Predsednik PD »AERO«
Franček Perc

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije Celje

Celje, 22. februarja 1979 — št. 1

Uredniški odbor

Anton Svetelšek, Mihaela Žaberl,

Jelka Adrinek, Marjan Lednik,

Stane Kitak, Stane Lovrenčič,

Karmen Dovč, Cveta Robas,

Alenka Pregelj, Jože Randl

Glavni in odgovorni urednik

Jože Randl

Uredila

Dora Rovere

Ovitek in oprema

Stane Kitak

Tisk

Aero, tozd grafika

za tiskarno Drago Vračun

0876/1979

»... Tovariš Kardelj je bil pol stoletja vojak našega revolucionarnega gibanja, neomajen borec, ki ni poznal umika in oddiha. Za revolucionarno pot se je odločil v svoji mladosti, potem pa zdržal vse torture neljudskih režimov, izkusil vse težave in nevarnosti ilegalnega dela in šel skozi vse bitke osvobodilne vojne. Kot napreden intelektualec je stopil v službo delavskega razreda in ostal od začetka do konca v prvih vrstah boja za njegove interese in pravice. Tako je tudi zelo

stične samoupravne skupnosti, v vseh ustavnih reformah, pri sprejemanju nove ustave, v razvoju in nenehni krepitvi sistema neposredne socialistične demokracije in oblasti delavskega razreda. Edvard Kardelj mi je bil najbližji sodelavec tudi v dejavnostih na zunanjepolitičnem področju, v krepitvi neodvisnega položaja naše države v svetu, v graditvi in uresničevanju politike neuvrščenosti... Osebnost Edvarda Kardelja simbolizira brezkompromisnega borca, preprostega in skrom-

EDVARD KARDELJ (1910 - 1979)

zgodaj postal ena izmed vodilnih osebnosti njegove avantgarde — Komunistične partije Jugoslavije... Edvard Kardelj je s trdnostjo in vztrajnostjo prekaljenega komunista in z izrednim ustvarjalnim dojemanjem marksizma ves čas po vojni nosil velikansko breme v graditvi države in njenem socialističnem samoupravnem razvoju, v krepitvi naše neodvisnosti... Izredno velika sta bila vloga in prispevek tovariša Kardelja v ustvarjanju družbenoekonomskega in političnega sistema naše sociali-

nega človeka in tovariša, tihega in neutrudnega delavca... Njegovo bogato revolucionarno delo je globoko vsajeno v našo družbeno bitnost, v temelje naše skupnosti in zato je tudi trajno. Njegov svetli lik pa bo generacijam navdih in zgled doslednega komunista, neutrudnega revolucionarja in čudovitega človeka.

Slava in hvala tovarišu Edvardu Kardelju!»

(Iz izjave predsednika republike Josipa Broza-Tita ob smrti tovariša Edvarda Kardelja)

Uvodne misli

Krepko smo že zakoračili v novo leto. Sprijemamo se z najrazličnejšimi težavami — od podražitve do poledice. Ob koncu lanskega leta smo mnogo govorili o tem, kaj vse nam je storiti, da bi bili v tem letu bolj uspešni. Ugotavljali smo, da se v Sloveniji in tako tudi v naši DO investicijam, kakor tudi porastu izdatkov na tem področju, ne

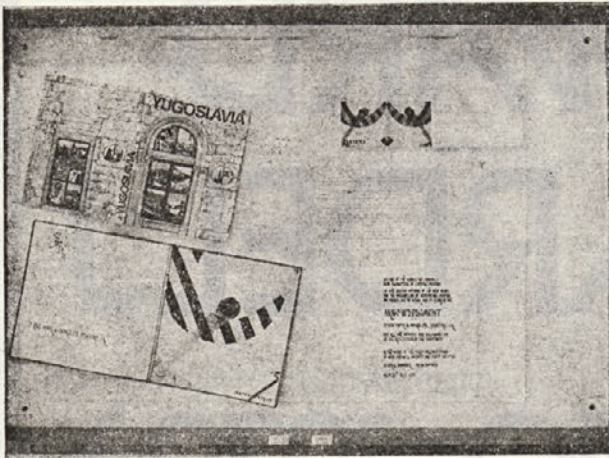
skladu z usmeritvami, ki sta jih jasno začrtala zveza komunistov in zveza sindikatov temeljito pregledali rezultate svojega dela in tako tudi svoj položaj z vidika dohodka in dohodkovnih odnosov. V naši delovni organizaciji sistem sprejemanja ključnega računa ni nov.

Prav je, da še enkrat opozorimo na veliko politično odgovornost, za bitko, ki je ena temeljnih za krepitev vloge in položaja delavca v združenem delu. Za to nas zavezujejo tudi posamezni člani zakona o združenem delu. Po podatkih, ki so že na razpolago, lahko ugotavljamo, da smo v naši DO poslovno leto zaključili uspešno. Res je, da so posamezne TOZD dosegle različne rezultate, na različnih področjih svojega dela in prav zato nas uspeh ne sme uspavati. Veliko bomo morali še delati, da nam bi bilo življenje lepše in boljše.

Ko govorimo o rezultatih poslovanja je prav, da se spomnimo dneva računovodskih in finančnih delavcev, ki je bil 1. februarja, saj so prav vsi tisti, ki imajo z izračunavnjem poslovnih rezultatov največ dela.

Prvega februarja 1945. leta je predsedstvo anti-fašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije sprejelo odlok o enotnem računovodstvu v Jugoslaviji. Prvi februar je praznik računovodskih in finančnih delavcev od 26. decembra 1977 dalje, ko je Konferenca Zveze omenjenih delavcev Jugoslavije ob praznovanju jubilejev tovariša Tita sprejela sklep, da se v spomin na 1. februar 1945 v bodoče praznuje ta dan kot njihov praznik.

Dora Rovere

bomo odpovedali. Vendar bo za doseg te ciljev nujno, da bomo v letu, ki je pred nami, razmišljali in delali bolj »stabilizacijsko«, kot smo v preteklem letu. Danes, ko smo sredi zaključevanja poslovnih rezultatov v preteklem letu ugotavljamo, da bi lahko več prihranili na vseh področjih od proizvodnje do režije. Ugotavljamo prav tako, da bi marsikje, če že ne povsod lahko dvignili storilnost. To velja predvsem za tista dela in naloge, ki niso normirana. Skratka nalog je mnogo in ne bo jih lahko rešiti.

Akcija za temeljit pretres zaključnih računov v vseh delovnih sredinah v naši DO dobiva vse večjo širino. Ugotavljamo da so delavci v vseh TOZD v

Naš intervju

Kljub temu, da zaključni račun še ni pripravljen in da o njem razpravljamo te dni, vseeno lahko ugotavljamo uspešnost dela posameznih sektorjev in služb. Delo službe izvoza v preteklem letu je bilo v primerjavi z letom poprej zelo uspešno. Zato smo poprosili tovariša RUDNIK Milana, da nam pove nekaj o delu službe izvoza in o problemih s katerimi se srečujejo.

Naš Aero: Tovariš Rudnik, kam vse smo izvažali v preteklem letu?

Rudnik: Izvažali smo kar v 28 držav iz česar je razvidno, da je to precej široka klientela. Usmerili smo se predvsem v izvoz na področje Azije, Afrike in Evrope. Skratka med drugim tudi v dežele v razvoju. Imeli smo tudi precej težav, zaradi politične situacije v posameznih državah kot na primer Libanon, kjer je položaj precej negotov.

Naš Aero: Kolikšen je bil naš izvoz?

Rudnik: Izvozili smo skupno za 3.011.870,66 US dolarjev. Največ smo izvozili na Poljsko, kar za 1.082.104,33 US \$, omenil bi še Ciper, kamor smo izvozili za 132.253,50 US \$, Madžarsko za 340.294,65 US \$, Saudsko Arabijo za 309.658,84 US \$ in še bi lahko našteval.

Naš Aero: Kolikšen je bil izvoz po TOZD?

Rudnik: Po TOZD je bil realiziran naslednji izvoz:

TOZD Kemija Celje (vsi podatki so v dolarjih)		
1977	1978	Povečanja
1.177.547,00	1.718.887,00	46,0 %

TOZD Kemija Šempeter		
1977	1978	Povečanja
561.569,00	908.148,00	62,0 %

TOZD Grafika Celje		
1977	1978	
430.449,00	384.834,00	

Iz podatkov je razvidno, da je vrednostno k izvozu največ prispeval TOZD Kemija Celje, takoj za njim pa TOZD Kemija Šempeter, pri katerem beležimo porast izvoza kar za 62 %. Za manjši izvoz pri TOZD Grafika je več vzrokov. Na prvem mestu bi omenil premajhne kapacitete v neskončnem tisku, saj z dosedanjimi kapacitetami komaj uspevamo pokrivati potrebe domačega trga. Pri samolepilnih etiketah pa smo na žalost predragi in zato nekonkurenčni.

Naš Aero: Koliko smo vrednostno izvozili na konvertibilno področje in koliko na klirinško?

Rudnik: Na čisto konvertibilno področje smo izvozili 1.092.594,78 dolarjev. V vzhodno Evropo s konvertibilnim plačilom 1.658.232,88, za klirinško področje pa le 261.043,00 dolarjev.

Naš Aero: Omenjali ste vse TOZD le tega še ne vemo, kako je z izvozom TOZD Medvode?

Rudnik: Lahko vam postrežem s podatkom, da je naša izvozna služba posredovala v letu 1978 pri izvozu papirja za TOZD Medvode v vrednosti 311.977,13 dolarjev.

Naš Aero: S kakšnimi težavami se srečujete pri svojem delu?

Rudnik: Ne samo naš, temveč Jugoslovanski problem predelovalne industrije je problem pokrivanja izvoznih cen. Težava je v tem, da cene surovin na našem trgu rastejo kar dvakrat hitreje, kot na svetovnem trgu.

Rešitev problema je edino le v visoki produktivnosti, s katero bi lahko odpravili problem, ki se nanaša na surovine.

Ves čas smo se srečevali z usklajevanjem potreb domačega trga in seveda zunanega trga. Ta problem bi lahko rešili le z razširitvijo kapacitet v TOZD Grafika in v Šempetru.

Kot sem že omenil, je problem tudi negotova politična situacija npr. v Libiji kjer so uvedli celo uvozne restrikcije.

Naš Aero: Kako je z vašimi načrti za to leto?

Rudnik: V tem in v prihodnjih letih nameravamo širiti zunanje trgovinsko področje, kjer bomo prodajali naše proizvode. V ta namen smo intenzivno obdelovali bivša kolonialna ozemlja na jugu Afrike (Slonokoščena obala, Nigerija, CAD, Uganda, Sudan itd.).

V drugem polletju tega leta pa bomo povečali tudi izvoz na področje Z. Evrope, ko bomo imeli na razpolago večje količine Aero Copy papirja. V letu 1980 pa pričakujemo večji porast izvoza tega papirja, saj bodo na razpolago že večje količine tega papirja.

Večji izvoz načrtujemo tudi za proizvode iz TOZD Grafika, saj se bodo kapacitete povečale. Zato smo za letos predvideli za ca. 600.000 dolarjev izvoza.

Kronika 1978

V tem sestavku bi vas želeli opozoriti na pomembnejše dogodke o katerih smo v lanskem letu že obširneje pisali. Lansko leto je bilo na vseh področjih dela silno dinamično in mislimo da je prav, da se posameznih dogodkov spomnimo še enkrat.

9. marec 1978 — volitve v samoupravne interesne skupnosti občine Celje.

12. april 1978 — volitve v samoupravne organe.

Za oba pomembna dogodka smo ugotovili, da je bilo v predvolilnih pripravah evidentiranje delegatov dobro pripravljeno.

24. marec 1979 — centralni delavski svet je sklenil razširiti proizvodne kapacitete v obratu samolepilnih etiket v Čupriji (nakup dveh strojev za proizvodnjo samolepilnih etiket iz programa TOZD Kemija Šempeter — obrat strojegradne).

24. do 26. marec 1978 — prvenstvo grafikov Slovenije v kegljanju. Tekmovanje je organizirala Tiskarna Ljubljana. Obe ekipi, moška in ženska, sta osvojili prvo mesto.

maj 1978 — od začetka maja dalje plačujemo participacijo za posamezne zdravstvene storitve. Sklep o tem je februarja sprejela skupščina SIS za zdravstvo.

maj 1978 — začele so se priprave na ustanovitev stanovanjske zadrage AERO. Omenimo lahko, da je bil v letošnjem januarju ustanovni občni zbor zadrage.

maj 1978 — prevzeli smo pokroviteljstvo nad mladinsko delovno brigado Veljko Vlahović, ki se je udeležila delovne akcije Šamac—Sarajevo.

maj 1978 — mednarodna organizacija EDITORIAL OFFICE je naši DO podelila mednarodno priznanje za kvaliteto in asortiman proizvodov. Priznanje se je tokrat podeljevalo v Madridu, v imenu naše DO sta se slavnostne podelitve udeležila tovariša Milan Zupančič in Karel Zerovnik.

junij 1978 — centralni DS je sklepal o podelitvi priznanj ob realizaciji investicije AC in o odstopu denarnega dela nagrade Slavka Šlandra (ki je bila podeljena Aeru na zborih občinske skupščine Celje, dne 22. junija) Slovenskemu atletskemu klubu iz Celovca.

junij 1978 — delavci TOZD Grafika so prejeli priznanje za izjemne dosežke pri izvajanju in utrjevanju samoupravnih družbenih odnosov. Priznanje je podelil Odbor za priznanja Samoupravljalcem pri Zvezi sindikatov Slovenije.

20. julij 1978 — proslava občinskega praznika in Dneva vstaje in otvoritev nove tovarne za proizvodnjo

Aero Copy papirja. Prireditve se je poleg delavcev naše DO udeležilo tudi veliko število uglednih gostov iz domovine in tujine.

Ob tej priložnosti so bila podeljena tudi posebna priznanja in zlate značke in sicer delovnim organizacijam, ki so sodelovale pri realizaciji investicije in posameznikom, ki so si za izvedbo investicije najbolj prizadevali.

avgust 1978 — v javno razpravo je bil dan predlog nove samoupravne organiziranosti DO Aero.

september 1978 — ob proslavitvi krajevnega praznika Loke pri Zusmu je bil položen temeljni kamen za izgradnjo objekta, v katerega naj bi se preselili delavci iz obrata Dobrina.

september 1978 — v okviru sodelovanja z Razvojnim centrom v Celju je našo delovno organizacijo obiskala delegacija gospodarstvenikov iz Nizozemske v okviru NIVE, ki je ena največjih svetovnih organizacij s tega področja.

oktober 1978 — obiskali so nas naši poslovni partnerji, ki so si z zanimanjem ogledali našo novo tovarno Aero Copy papirja. Našo novo proizvodnjo si je ogledalo približno 240 predstavnikov raznih trgovskih, grafičnih in papirniških delovnih organizacij iz vse Jugoslavije, kakor tudi iz Poljske, ZR Nemčije, Italije, Madžarske in Avstrije.

oktober 1978 — obiskala nas je Madžarska ministrska delegacija, ki jo je vodila namestnica ministra Saudarne Sarasi.

december 1978 — v hali Golovec smo se srečali delavci naše DO na prireditvi ob zaključku leta. Ob tej priložnosti so bile podeljene tudi jubilejne nagrade našim delavcem-jubilantom za minulo delo.

O delu delegacije

V času od izvolitve (10. IV. 1978) do konca leta 1978 je delegacija ZZZ TOZD Grafika imela devet rednih sej. V tem obdobju so naši izvoljeni delegati prisostvovali na 9 sejah konferenc delegacij. Konferenco delegacij ZZZ sestavljata TOZD Grafika in podjetje Fotolika Celje.

Gradivo, katerega smo delegati v tem obdobju obravnavali, je bilo obširno in vsebinsko zahtevno ter pomembno. Razprave delegatov so potekale o problematiki in zakonu o družbeni samozasčiti, o osnutku predloga o povišanju stanarin, nadalje obravnava srednjeročnega plana občine, ekonomski-ekološki sanaciji Cinkarne, predlogu družbene resolucije za leto 1979, o dodatkih k samoupravnim sporazumom itd.

Kljub temu, da so imeli vsi vsebinski predlogi, ki so bili delegatom posredovani v obravnavo, svojo zahtevnost pri pregledu oziroma proučitvi, se je delegacija TOZD Grafike, kakor tudi konferenca delegacij, zelo aktivno vključila zlasti v obravnavo sledečih vsebin: srednjeročni plan, ekonomska in ekološka sanacija Cinkarne, družbena resolucija in dodatki k samoupravnim sporazumom.

Razpravo gradiv in kritične pripombe s sej delegacije ZZZ TOZD Grafike smo delegati posredovali na sejah konference ter nadalje preko delegatov na skupščinskih sejah ZZZ tudi aktivno posegali v širšo javno razpravo.

Ob tem naj takoj opozorimo, da so kar na petih sejah ZZZ na nivoju občine v razpravi sodelovali tudi naši delegati.

Udeležba na sejah je bila zadovoljiva in je znašala povprečno 65%. Pri tem pa moramo žal ugotoviti, da je med nami nekaj delegatov, ki zaupanje izvolitve izigravajo in ne delajo aktivno. Zlasti sta problematična dva delegata, saj se nista udeležila nobene seje.

Delo delegatov so spremljale tudi določene težave, ki so bile predvsem v naslednjem:

— premajhna pomoč naših strokovnih služb ob prilikah pojasnjevanj nekaterih gradiv in vpliv novih predlogov na našo DO in TOZD,

— zelo slaba udeležba vabljenih predstavnikov družbenopolitičnih in samoupravnih organov v TOZD.

Opomba: redno se je udeležil le predsednik DS TOZD Grafika.

Iz gornjega izhaja, da je delo potekalo preveč omejeno le v delegaciji ZZZ in ni doseglo večje povezave s sejami sindikata, ZK, ZM in drugih.

Pri delu konference delegacije pa bi omenili predvsem začetno neaktivnost nekaterih delegatov Fotolika, vendar ugotavljamo, da se je stanje v zadnjem obdobju izboljšalo in uskladilo.

Naši cilji za delo v preostalem delu mandatnega obdobja:

1. z ustreznimi ukrepi doseči večjo aktivnost vseh članov delegacije, v nasprotnem primeru zamenjati delegate, katerih neaktivnost je že problematična,

2. večja strokovna pomoč tako s strani SIS kot naših strokovnih služb,

3. doseči večjo povezanost v aktivnosti z ostalimi družbenopolitičnimi in samoupravnimi organi v TOZD in

4. doseči večjo povezanost v delu z delegacijami ZZZ v drugih TOZD in DSSS.

Poročilo o delu zaključujemo z željo, da bi aktivnost, ki nam je z izvolitvijo bila zaupana, tudi uspešno opravljali.

Predsednik delegacije ZZZ
Drago Lipovšek

Delovni program

ZVEZNEGA ZBORA SKUPŠČINE SFRJ ZA LETO 1979

V prejšnji številki Našega Aera je bila objavljena informacija o vlogi delegatov in delegatskega sistema v naši družbi in o oblikah organiziranosti delegatskega sistema od občine do federacije. Obrazložena je bila tudi funkcija delegatov Zveznega zbora skupščine SFRJ, njihove pravice in dolžnosti.

Kot delegat Zveznega zbora skupščine SFRJ menim za svojo obveznost, da čim širši krog delegatske strukture seznanim s programom dela našega zbora v letu 1979. Zakaj je to pomembno? Predvsem zato, ker so nekatere naloge, ki jih bo zbor obravnaval, izredno pomembne za združeno delo in bodo bistveno vplivale na razvoj in spreminjanje družbeno-ekonomskih odnosov v združenem delu že v prihodnjem letu.

Podlago in vsebino osnutka delovnega programa Zveze zbora za leto 1979 sestavljajo predvsem naloge in zadeve iz pristojnosti zbora, ki se nanašajo na uresničevanje ustave SFRJ, stališč in dokumentov XI. kongresa ZKJ, začrtano politiko SFRJ in izdanih zveznih zakonov.

V tem delovnem programu je poudarjeno, da je težišče dela zbora na spremljanju izvajanja zakona o združenem delu in njegovem uresničevanju v praksi.

V tem smislu bo Zvezni zbor analiziral in ocenil stanje in probleme v zvezi z izvajanjem zveznih zakonov, drugih zveznih predpisov in mednarodnih pogodb, da bi na podlagi spoznavanja problemov na posameznih področjih presodili, če niso potrebne morebitne spremembe in dopolnitve zakonov in predpisov, da bi pravočasno zavzel stališča in ukrepe za dosledno in popolno izvajanje začrtane politike.

Na področju zakonodajnega dela bo Zvezni zbor uresničeval in usmerjal svojo dejavnost k nadalj-

nji graditvi in izboljšanju pravne sistema Jugoslavije, zlasti zvezne zakonodaje. Prednost bodo imeli vsekakor zakoni, ki so še zlasti pomembni za nadaljnji razvoj družbeno-ekonomskih in družbeno-političnih odnosov na temelju socialističnega samoupravljanja.

Posebno pozornost bo Zvezni zbor posvetil tudi sodelovanju z družbeno-političnimi organizacijami in prispeval k razvoju delegatskega sistema.

Pri oblikovanju delovnega programa moramo upoštevati, da bo sta družbena praksa in samo življenje vlila nova vprašanja, zato se pričakuje več pobud tudi iz delegatske baze.

Osnutek delovnega programa je razdeljen v dva dela: tematski del in zakonodajni del. V okviru tega so naloge in vprašanja razdeljena po področjih in sicer:

— družbeno-ekonomska ureditev,

— družbeno-politični sistem,

— ljudska obramba,

— zunanja politika,

— organizacija in proračun federacije.

V nadaljevanju so zajeta le nekatera najpomembnejša področja, ki jih bo Zvezni zbor na svojih sejah obravnaval v letu 1979.

I. TEMATSKI DEL:

S področja družbeno-ekonomske ureditve so pomembna naslednja področja:

a) analiza o delovanju enotnega jugoslovanskega trga s predlogom ukrepov in smeri za nadaljnjo aktivnost;

b) transformacija bank;

c) dosedanje izkušnje in nadaljnji razvoj sistema samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja;

d) razvoj družbeno-ekonomskih odnosov v kmetijski kooperaciji;

e) dosedanja uspešnost in smeri nadaljnje aktivnosti pri združeva-

nju dela in sredstev proizvodnih in prometnih organizacij združenega dela;

f) problemi akumulacijske sposobnosti gospodarstva;

g) analiza o izvajanju zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka.

S področja družbeno-političnega sistema bo Zvezni zbor obravnaval naslednja področja:

a) uresničevanje in nadaljnji razvoj delegatskega skupščinskega sistema;

b) uresničevanje družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine;

c) izvajanje novega sistema samoupravnega planiranja in uporaba zakona o planiranju;

d) analiza o stanju in problemih samoupravnega sodstva in odvetništva.

S področja zunanje politike bo Zvezni zbor obravnaval:

a) politiko neuvrščeniosti in aktivnosti SFRJ;

b) odnos SFRJ s sosednjimi državami;

c) varnost in sodelovanje v Evropi.

II. ZAKONODAJNI DEL:

Zvezni zbor bo s tega področja obravnaval:

— zakon o temeljih sistema razširjene reprodukcije,

— zakon o temeljih lastninsko pravnih razmerij,

— zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela,

— zakon o obveznem združevanju dela in sredstev proizvodnih in prometnih organizacij združenega dela,

— zakon o temeljih družbenega sistema obveščanja,

— zakon o carinski službi,

— resolucija o temeljih svobodne menjave dela in oblikah samoupravnega interesnega organiziranja,

— resolucija o nadaljnjem razvoju krajevnih skupnosti na podlagi ustave SFRJ,

— zakon o temeljih družbenih svetov in o zveznih družbenih svetih,

— zaključni račun proračuna federacije za leto 1979.

Sonja Krašovec

Družbeni sveti

Z izdajo Zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov s področja gospodarstva, so bila urejena temeljna vprašanja s področja družbeno-ekonomskih odnosov. Ostalo je torej, da se na določen način uredijo tudi temelji političnega sistema. Ta proces se je začel z izdajo zakona o temeljih sistema državne uprave ter o zveznem izvršnem svetu in zveznih upravnih organih. Nov zakon o družbenih svetih, ki je sedaj pred sprejetjem, pa nadaljuje z uresničevanjem zasnove o urejanju enotnih temeljev političnega sistema na področju družbenih svetov.

V osnutku zakona o družbenih svetih so podani predvsem cilji ustanavljanja teh svetov. Osnutek zakona ima tri dela. V prvem delu so določeni temelji ustanavljanja, položaja in dela vseh družbenih svetov, v drugem delu organizacija in način dela zveznih družbenih svetov, tretji del pa so prehodne in končne določbe.

Zakon o Zveznih svetih je bil izdan že v letu 1974, pri tem so bili ustanovljeni štirje zvezni sveti in sicer:

- Zvezni svet za mednarodne odnose;
- Zvezni svet za varstvo ustavnega reda;
- Zvezni svet za vprašanja družbene ureditve;
- Zvezni svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko.

Dosedanje izkušnje iz dela zveznih svetov so pokazale, da so se zvezni sveti uveljavili kot pomembna oblika demokratičnih posvetovanj določenih organov federacije, republik in avtonomnih pokrajin, družbenopolitičnih organizacij ter gospodarske zbornice Jugoslavije.

Na podlagi tega in izhajajoč iz potrebe po nenehnem razvoju demokratizacije odločanja pri nadaljnji graditvi političnega sistema, smo prišli do opredelitve, da je treba **družbene svete ustanoviti povsod tam, kjer je za to podan družbeni interes.**

Na podlagi tega je bilo tudi ugotovljeno, da delo in delovanje svetov pomeni tudi širše družbeno odpiranje državnih organov nasproti vsem ustvarjalnim dejavnikom družbe.

Sveti so istočasno tudi oblika, preko katere se uresničuje vodilna vloga in vpliv ZK, SZDL, sindikata in drugih socialističnih subjektivnih sil.

Predlog za izdajo Zakona o družbenih svetih z osnutkom tega zakona izhaja iz načela, da družbeni sveti uresničujejo svojo funkcijo kot del delegatskega sistema v sistemu samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Družbeni sveti se lahko ustanovijo kot družbeni sveti družbenopolitične skupnosti, lahko pa se kot družbeni sveti ustanovijo za posamezna upravna področja, ali za posamezne upravne organe. Osnutek zakona poudarja, da **delo v družbenih svetih temelji na rezultatih znanstvenih dosežkov in razvoja napredne družbene zavesti, kot tudi na strokovnem znanju in izkušnjah.**

V osnutku zakona je posebej urejeno ustanavljanje Zveznih družbenih svetov, njihova pristojnost, določajo se tisti, ki sodelujejo pri delu teh svetov, kot tudi druga vprašanja vezana na njihovo delo.

Osnutek zakona izrecno določa naslednje zvezne družbene svete:

- Zvezni družbeni svet za vprašanja družbene ureditve;
- Zvezni družbeni svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in
- zvezni družbeni svet za mednarodne odnose, pri čemer je določeno, da se z zveznim zakonom lahko ustanovijo sveti tudi na drugih področjih.

Sonja Krašovec

Dopisujte v naše glasilo

Osebnosti

V mesecu decembru so se našim delavcem rodili otroci: RADIŠEK Antonu — hči Marjeta, OSREDKAR Vincencu — hči, KOZAMERNIK Francu — hči in ČEHIĆ Asimu — sin.

Poročili so se: TRŠAR Ana poročena PEVNIK, TUMANOSKI Suzana poročena VUČKOVIĆ, ŽOLGER Olga poročena ROMIH. Poročila sta se še SEKULIĆ Ljiljana in STIBLIK Anton.

V januarju so dopolnili starost 50 let: GRAČNER Anton, SVET Vincenc, ŠTURBEJ Josipina.

Živimo med ljudmi brez vesti?

Družbena samozaščita na izpitu

V reviji »Naša obramba« smo zasledili članek z gornjim naslovom, katerega avtor je Tomaž Terček. Mislimo, da je prav, da razmislimo o vsebini tega članka. Zato smo ga ponatisnili.

Preberite in razmislite!

Smešno ali žalostno? Človek pravzaprav ne ve, ali bi se smejal ali jezil. Nekateri ljudje so namreč prepričani, da neurejenost pri shranjevanju naftnih derivatov, onesnaževanje z njimi in celo najbolj groba oblika — odtekanje v vodna zajetja, nima nobene zveze z družbeno samozaščito. Da celo takšni so, ki »strokovnjaško« menijo, da ne gre vsega metati v isti koš, češ, saj so to vendar povsem tehnološka vprašanja, v katera bi smeli drezati kvečjemu varovalci našega okolja. Mar ekologija — skrb za čisto okolje, zdravo rast in čim manjšo onesnaženost človekove življenske sredine — ni ravno ena izmed tistih najbolj oprijemljivih, konkretnih nalog, vsakdanjih skrbi slehernega izmed nas, preventive, ravnanja in preprečevanja pri vsem, kar ogroža naše bivanje, kar zavira naš osnovni življenski tok? Torej potemtakem tudi temeljna samozaščitna prvina!

In, če k temu dodamo še ugotovitve, razprave na izvršnem svetu Skupščine občine Litija konec oktobra, bo najbrž tudi za največje omahljivce (ki se morda z zanikanjem samozaščitne odgovornosti izmikajo neprijetnim vprašanjem o neizpolnjenih nalogah) dovolj. Na seji so ugotovili, da se je v primeru, ko se je razlil mazut v Polju pri Ljubljani — ta je najbolj onesnažil Ljubljano in Savo s tem pa tudi glavni litijski mestni vodovod — pokazala neučinkovitost in neorganiziranost delovanja pristojnih organov in organizacij na območju vira onesnaženja (KS Polje), da sistem medsebojnega obveščanja (še zdaj!) ni izdelan, da

v občinah niso pripravljene ocene ogroženosti za takšne primere, kaj šele medsebojno usklajeni načrti, da ni bilo na voljo niti ene črpalke za črpanje mazuta ali drugih tekočin, da ni točnih navodil pri uporabnikih škodljivih snovi itd., itd. To pa je dokaj obširen spisek vsega, kar kaže ne le na malomarnost, marveč tudi na neodgovoren odnos do okolja — in oboje je krepko podčrtana napaka v samozaščitnem razmišljanju in ravnanju. Mazut v Savi in litijskem vodnem zajetju torej ni bil le madež na naši najvažnejši in nepogrešljivi življenski prvini — vodi, marveč tudi na življenskem pravilu, ki se vse bolj uveljavlja v samozaščitni osveščenosti ljudi.

Hudo je, da so bili Litijani pet dni brez pitne vode iz vodovoda in da so se morali zanjo drenjati pred cisternami, toda še hujše je spoznanje, da vsako samozaščitno drobtinico posebej zaužijemo šele potem, ko se, spet za vsako posebej in na novo, učimo jesti. Izkušnja je resda najboljša šola, toda še noben otrok ni hodil v šolo najprej zato, da bi spoznal velike črke in nato še enkrat, da bi se naučil pisati in brati tudi majhne.

POČASNOST, NEODGOVORNOST, BREZBRIŽNOST?

Primer, ki bo kmalu ugasnil v pozabo (če ga ne bo že prej spet obudila kakšna prevrnjena cisterna), je izzval pravcati vihar — vendar se je tudi hitro polegel v običajni vetro ugotovitev, sklepov in dobrih namenov — tako da se ne bi prav nič čudili, če bi se v bližnji prihodnosti spet zgodilo nekaj podobnega. Kajti naša malomarnost in neodgovornost ne poznata meja. Preberite samo tole: »Čeprav je predpisani rok za prijavo skladišč in rezervoarjev za kurilno olje in druge nevarne te-

kočine potekel že spomladi, je na geodetski upravi Skupščine mesta Ljubljana do sredine oktobra zaprosilo za potrdila (izpolniti je treba le obrazce) 3.200 kupcev.« — Odlok o zavarovanju vodnih virov v Ljubljani, ki ga je Skupščina mesta sprejela pred enim letom, namreč obvezuje delovne organizacije, ki prodajajo in razvažajo nevarne tekočine (ki lahko onesnažijo talnico), da na območju vseh petih ljubljanskih občin ne bodo smele dobavljati kurilnega olja, če ne bodo imele potrdila, da imajo skladišča in rezervoarje prijavljene pri geodetski upravi. — »Na širšem ljubljanskem območju pa je še več kot 7.000 gospodinjstev, hišnih svetov in delovnih organizacij, ki imajo rezervoarje za kurilno olje...«

Poznam ljudi, ki so odlašali do zadnjega in si šele, ko ni šlo drugače, nabavili potrdilo. Poznam pa tudi primere, ko so občani in delovne organizacije nabavili kurilno olje za to zimo še pred prvim novembrom samo zato, da jim letos še ne bi bilo treba ob naročilu prinesiti tudi tistega papirnatega lističa... S kom in zakaj se tako igrajo, najbrž niti sami ne vedo.

O onesnaženju Save in njenih bregov z mazutom ter o neprecenljivi družbeni škodi je bil govor tudi na ljubljanskem mestnem izvršnem svetu. Dogodek so ocenili za katastrofo in ugotovili, da številne podobne nesreče, do katerih prihaja vedno pogosteje in ki so v večini primerov posledica malomarnosti in človekovega neodgovornega odnosa do naravnega okolja, terjajo čimprejšnje (tudi v praksi!) zaščitne ukrepe. To bo predvsem poostrena zakonodaja pri ravnanju z nevarnimi snovmi. Pa smo spet tam! Novi zakoni ali zakonske spremembe so nam edina oblika »prisile« za tisto, v kar bi nas morala siliti že čisto navadna zdrava pamet! Toda, če ne gre drugače... In še to ne bo čisto zaleglo, saj je znano, da je marsikateri naš zakon luknjast kot (nekdanji) bohinjski sir, za njegovo izvajanje pa je v marsikaterem primeru (in ta je takšen) treba povečati tudi nadzor... Inšpektorje pa, pravijo, je vedno težje dobiti.

(Nadaljevanje na 8. str.)

NEODGOVORNO IGRANJE Z ZDRAVJEM IN VARNOSTJO LJUDI

Predzadnji dan, ko so bile v Litiji in Šmartnem vodovodne pipe še vedno suhe, vendar je bilo ljudem nekako lažje pri srcu, ker so verjeli obljubam komunalcev in sanitarnim inšpektorjem, da bo naslednji dan opoldne voda vendarle spet pritekla, je izliv 3 ton mazuta iz stanovanjskega bloka v Polju prekril nov madež, ki je bil sicer starejšega datuma, vendar so odgovorni menili, da ga je najbolje zamolčati in s tem morda tudi prikriti. O morebitnih posledicah niso razmišljali in očitno jim je bilo prav malo mar za škodo; molčali so kot, da se ni nič zgodilo in, če se ne bi ponovno uresničil neusahljivi ljudski rek »nič ni tako skrito da ne bi postalo očitno«, bi si verjetno dandanes že meli roke — češ, pa nas niso dobili. Takšna neodgovornost odgovornih je vredna najhujše obsodbe — kajti prikrivanje krivde na račun zdravja in varnosti ljudi je več kot samo navaden prekršek.

Gre za tovarno Tosama iz Vira pri Domžalah. Zaradi okvare parne cevi za ogrevanje mazuta je 14 dni prej, kot se je to izvedlo, izteklo v zajetje industrijske odplake več kot 5 ton mazuta. Pravzaprav niti ni natančno jasno, kdaj se je to zgodilo (domnevajo, da med 15-im in 30-im septembrom. — Litija pa je bila brez vode sredi oktobra, kajti v Polju je mazut odtekal 11. oktobra), jasno je bilo le, da je mazut povsem prekril zajetje, ogrozil Račo, ki se izliva v Bistrico, ta pa v Savo.

Na srečo vanjo ni pritekkel. Toda to je bila le sreča, kajti v vseh štirinajstih dneh nihče od odgovornih ni ukrepal da bi mazut čimprej odstranili... Številna »naftna« svarila torej še vedno izzvenevajo v prazno. Z njimi smo očitno dosegli le to, da je večja bojazen ob napaki (in zato se tudi velikokrat gremo takšne skrivalnice), medtem ravnanje s takimi snovmi ni prav nič boljše. Bojimo se torej posledic (berj kazni), ne pa napačnih dejanj. To pa je tako, kot če bi napačno ravnali zavestno. Tem slabše!

Planinci- pozor!

Obveščamo vse redne člane Planinskega društva Aero in vse tiste, ki želijo postati novi člani, da bodo članarine za leto 1979 pobirali poverjeniki in to v času od današnje objave do vključno 20. 4. 1979.

Članarina — člani	60,— din
— mladinci	20,— din
— pionirji	10,— din

Vsi redno zaposleni mladinci se smatraju kot člani. Na mladinsko članarino so upravičeni le tisti, ki še obiskujejo neko redno šolo.

Da bi članarino tudi res v tem terminu pobrali in odvedli, naprošamo, da pohitite in ne zavračujete. Med letom bomo v članstvo sprejemali le nove člane. Vse svoje članske obveznosti glede članarine in tudi vse ostale informacije poleg že preje objavljenih razpisov in vabil — lahko dobite pri vaših poverjenikih in to:

Poverjenik — Področje-lokacija

STANE SENICA

— za vse člane v Čuprijski ulici na kadrovskem sektorju

KARIN KVEDER

— za vse člane v Kocenovi ulici na upravi in drugih službah

MIRAN STVARNIK

— za vse člane na Trgu V. kongresa in za vse službe na tej lokaciji

LJUBO KOMPAN

— za vse člane v novem obratu AC

KARLA KRIČEJ

— za vse člane oddelkov in obratov grafike na Ipavčevi ulici

ANDREJ WIEGELE

— za vse člane zaposlene v stavbah in prostorih od od vratarja do kotlarne (skladišče kemije, impregnirni papirji, jasniti, vse delavnice, konstrukcije ter ostali prostori in službe)

ANDREJ VANOVŠEK

— za vse člane, zaposlene v stavbah in prostorih od garaž do proizvodnih obratov Kemije Celje (kotlarna, skladišče gotovih izdelkov, razvoj, laboratorij ter vse ostale službe)

JELKA ANDRINEK

— za vse člane, zaposlene v Kemiji Šempeter na levem bregu Struge, po stavbah in prostorih (kuhinja, vratarji, uprava, obrat matric in druge službe)

SILVO ČREPINŠEK

— za vse člane, zaposlene po obratih in službah na desnem bregu Struge (obrat selotejp, kotlarna, delavnice, strojegradnja ter ostale službe)

P. F.

Tuga

Srce tužno mi kuca
zbog rastanka tvoga
dođi da djelimo draga
i ono što osta bola moga.

Sve što dani brže idu
a moji su boli jači
drugom idi sada draga
al te molim ti ne plači.

Jer če meni biti lakše
ako čujem da si srećna,
drugog sada voli draga
ta će ljubav biti večna.

Ja te draga kleti neću,
što se tako rastajemo
i ako sad ti odlaziš
ja ti želim samo sreću.

Ne osvrći se draga name
svojim putem kreni brzo,
kada čujem da si srećna
biće lakše tada meni.

Zaboravi draga mene
zaboravi tugu moju
i ne pitaj nikad zame
tuga nek ostaje samo zame.

Još jednom ti sreću želim
kako tebi i tvom drugu
sreću želim sada vama
a za sebe imam tugu.

Asim Avdić

Zakaj solze

Ne vprašaj zakaj
solze na mojih licih,
v trenutkih tihih
najine sreče.

Ne vprašaj zakaj
jočem v objemu tvojem,
ne vprašaj zakaj
se ljubiva,
čeprav me ne ljubiš;
Vem, ničesar nočeš vedeti,
vem, nikogar ne smeš več ljubiti;
Vse je minulo,
izgublja se v bolečini,
ne vprašaj zakaj
solze na mojih licih...

Mihaela Žaberl

Vnuka

Jutro je bilo prelepo in je obetalo čudovit pomladni dan. Grmičevje pred hišo je začelo brsteti. A nebo je bilo modro, posejano z redkimi oblački, ki so igrivo risali po nebu najrazličnejše podobe. Gledal je to nebo nad svojim domom, leto za letom ga je gledal in zdelo se mu je, da je vsakič, ko se je zazrl vanj drugačno, da ga navdaja z neko novo, do tedaj mu še neznano lepoto. Trava pod njegovimi nogami je jela dobivati neko novo barvo, ki pa še ni bila prav zelena. »Da« je vzdihnil, »to je resnična in prava pomlad«. Stopil je proti hlevčku kjer je bila koza in nekaj zajcev. Moral jih je nakrmiti in pomolzti kozo. Kozje mleko je zdravo, govorijo ljudje, a le redki gojijo koze. Delo v hlevu je opravljal počasi in preudarno, kot da mora sleherno kretnjo dobro preudariti, preden jo bo opravil. Njegova visoka in močna postava je prišla v hlevu še bolj do izraza, saj je v tem majhnem prostoru zbujal videz orjaka. Koza je meketala od zadovoljstva, ker je dobila svoj jutranji obrok trave. Pobožal jo je po vratu in žival se je podrgnila ob njegove hlače. Potem je mleko odnesel v majhno kuhinjo. V hiši ni bilo dosti prostora. Majhna kuhinja, soba, kopalnica in klet. Dovolj za njegovo samotno življenje.

Odkar je ostal sam, ko mu je umrla žena, je živel tukaj. Življenje v mestu ga ni več zanimalo. Nikogar ni imel, s katerim bi se lahko pogovarjal. Če je govoril sam s sabo, so ga mimoidoči čudno pogledovali in ga imeli za norca. A nikomur od njih ni prišlo na misel, da bi ga povprašal, kaj ga teži, kako je z njim ali kaj potrebuje. Hči Polona se je otepala s svojimi težavami, ki jih nikakor ni bilo malo. Imela je dvoje otrok in moža avanturista, ki je menjaval službe kot srajce. Medtem pa večkrat sploh ni delal. Polona je molčala in garala. Otroka sta rasla. Oba dečka, Mitja in Nace. Nace je dobil ime po njem. Vnuka je imel zelo rad, le da ju ni mogel videti tolikokrat, kot si je želel. K Poloni ni zahajal, ker bi se po nepotrebnem prepiral z njenim možem. Otroka pa sta le redko smela k njemu na obisk. Odkar se je preselil sem, pa so se ti obiski skrčili na enega ali dva v letu. Dečka sta rada prihajala v te hribe. Imela sta veliko prostora za igro in nihče ju ni kar naprej opozarjal, da morata paziti na obleko in da ne smeta kričati. Takole ob jutrih in večerih, ko je sedel k mizi da bi kaj pojedel, je še posebej začutil željo po njiju, po svojih dveh vnukih. Mesta ni pogrešal, tudi sosedov ne, kadar si je zaželel družbe, je zavil v vaško gostilno in tam pomodroval s svojimi vrstniki-upokojenci. Malo so politizirali, pomenili so se o dobrih, starih časih, ko je bilo vse bolje in lepše kot je danes. Potem se je vrnil nazaj v svojo hi-

(Nadaljevanje na 10. str.)

L I T E R A R N I U T R I N K I

šico, na svoj vrt in med svoje živali. Vsakič, ko ga je zadovoljstvo nad življenjem, ki ga živi prevzelo tako, da si je tiho zapel, se je spomnil na svojo ženo, ki ga ni vedno najbolje razumela, a vendar ljubila nad vse, tako da je še danes, po tolikih letih, imel pred njo slabo vest, saj je sam ni nikoli mogel tako zelo ljubiti, čeprav jo je imel zelo rad in jo je vsa ta leta zelo pogrešal.

Ljubezen je neko čudno zapleteno čustvo, ki v zakonu prihaja in odhaja v intervalih, a nikoli ni enaka. Spreminja se, raste in pada kot deroča reka, ki se prebija po ozki strugi vzajemnega življenja in zadeva ob veliko ovir, ki jih s svojo močjo premaguje in zmaguje. Da, takšna je resnična ljubezen. Ni vedno velika ali majhna. Spreminjajoča je, kakor nebo ali reka, ki teče, po njej se valijo ogromne količine vode, enake so videti, a če jih bolje pogledaš, so vendarle vedno znova drugačne.

Samota, čudna očarljiva in opojna. Rad jo je imel. Rad se je pogovarjal z drevesi in živalmi. Pogovarjal se je z vsako bilko na svojem vrtu in bil je zadovoljen. Vedel je, da ga vse to, kar ga obdaja, potrebuje. Potrebuje ga vrt, da ga neguje, potrebujejo ga drevesa in potrebujejo ga živali. Vsega tega v mestu ne bi mogel imeti. A ljudje tam doli, ga že dolgo več niso potrebovali. Zanje je bil prestar, da bi se jim še zdel potreben.

Zamahnil je z roko, kot da odganja nadležne misli. Pogledal je v omaro z živili, da bi ugotovil katerih živil mu manjka. Namenil se je v vas po nakupih. Skrbno si je zapisal vse, kar potrebuje, si nadel suknjo in klobuk, vzal nahrbtnik in se odpravil po poti v dolino. Hodil je počasi in trdno. Ni mu bilo videti, da jih ima že več kot šestdeset. Ko se je približal prvim vaškim hišam, je bilo sonce že visoko. Najprej je stopil v gostilno, da poizve kaj je tod novega. Potem, si je rekel, pa bo nakupil v trgovini kar potrebuje. Gostilna je bila skoraj prazna. Le dva možaka sta sedela pri mizi v kotu in se pogovarjala. Vprašal je, če sme prisesti. Povabila sta ga, da kar naj prisede.

— Je kaj novega?, je vprašal.

— Eh kaj bi bilo novega, nič posebnega, same vsakdanje stvari. Pri Kastelicah se še vedno tepeta mladi in stari, pri Jančkovih pričakujejo prvega vnuka, le da tega niso najbolj veseli, ker se Tinca ni omožila. Vendar zaradi tega ni videti nič žalostna, otročička se zelo veseli.

Tako sta hitela pripovedovati eden preko drugega, si segala v besedo in mahala z rokami po zraku. Nejc ju je z veseljem opazoval. Vedel je, da je zanj redka takšna priložnost, da ju nekdo z zanimanjem posluša. Oba sta bila stara in nihče ni posebno maral zanju.

— A nič drugega ni novega?, je še naprej spraševal.

Možaka sta se spogledala in spet začela:

— Dolfova krava je povrgla in pomisli, dobila je kar dva telička. Zdaj morajo še posebej paziti na živali, da ne bi kaj zbolele. Pomisli, sinoči sta se v vas pritepla dva mestna poba in nista hotela povedati od kod sta in čigava. Rekla sta le, da

gresta k dedu, ki živi tu nekje. Prespala sta pri Jančkovih. Tinca se je pomenila z njima, a je bila zelo zaskrbljena zaradi tistega, kar sta ji povedala. Vendar ni hotela nikomur povedati, zakaj gre. Rekla je, da bo že vse uredila tako, da bo za vse prav. Da da, kar naprej se nekaj dogaja!

Nejc je postal pozoren ob zadnjem stavku. Še enkrat ju je povprašal po fantih, vendar mu nista možaka vedela povedati nič takega, iz česar bi utegnil sklepati, čigava sta fanta. Popil je svoje vino do konca, plačal zapitek in odšel proti trgovini. Pot je bila prašna in ponekod posuta z drobnim kamenjem. Zavil je v trgovino.

Mlada trgovka ga je začudeno pogledala izza starega pulta.

— Dober dan, ali ste že bili pri Jančkovih?, je hitela spraševati.

— Kaj pa naj bi počel pri njih?, jo je začudeno pogledal.

— Mar vam niso povedali, vaša vnuka sta pri Tinci. Menda sta jo pobrisala od doma, ker ju je oče hotel odpeljati s seboj v Nemčijo.

— Kaj pa govorite, kakšno Nemčijo, še predvčerajšnjim sem prejel hčerino pismo pa mi o tem ni nič pisala.

— Morda pa o tem ni hotela pisati — je hitela trgovka — je že imela svoje razloge, da si ni upala povedati resnice.

— Da, verjetno je imela svoje razloge, prav imate.

Podal ji je listek, na katerem je pisalo kaj potrebuje in čakal, da mu je pripravila potrebne stvari. Počasi jih je zložil v nahrbtnik in preden ga je zavezal se je še spomnil nečesa.

— Dajte mi še nekaj sladkega, takega kar imajo otroci radi.

Trgovka mu je zavila še nekaj bonbonov in čokolade. Potem je pogledala starcu v oči in ga vprašala: — A greste po nju?

— Seveda grem, saj sta moja vnuka, mar ne!

Počasi je krenil iz trgovine in zavil proti Jančkovi domačiji, ki je stala sredi vasi. Razmišljal je o svojih fantih in se spraševal, kaj se jima je zgodilo da sta se odločila priti sem.

Pri Jančkovih je postal na pragu in v zadregi razmišljal, kaj sploh naj reče, ko bo potrkal. Potem je zamahnil z roko, kot da odganja nadležno muho in odločno potrkal. Čez čas se je na vratih pokazala Tinca. Nosečnost se ji je že rahlo poznala. Vendar je bila prav zato še bolj čedna.

— Dober dan stric, ali ste prišli po vaša fanta, pa ne bodite hudi nanju, veste, tako zelo sta prestrašena.

— Saj nisem hud, kaj bi bil hud, saj sploh ne vem, zakaj gre. Trgovka mi je povedala, da sta pri vas.

Povabila ga je v kuhinjo. Tam sta sedela otroka, stisnjena v kot, prestrašena in zbegana. Kaj neki se jima je zgodilo, da se tako zelo bojita, se je vprašal. Nasmehnil se jima je, ju poljubil na čelo, ju potrepljal po glavah in ju vprašal, kako sta kaj. Zelel si je samo tega, da se ne bi več bala. Strah

v otroških očeh ga je begal in plašil. Vedno je mislil, da danes, ko je vsega dovolj, ko živimo v mirnih časih, ne bi smeli otroci gledati s strahom v očeh v svet. Ne, tega res ne bi smelo biti.

— Kaj vaju je prineslo, fanta moja, zakaj se nista takoj napotila domov, k nam domov?

Mitja ga je začudeno gledal, očitno je pričakoval nekaj čisto drugega, kot takšen sprejem.

— Pojdimo domov, dedek, tam se bomo o vsem pogovorili, saj ti ničesar ne veš.

— Da, res je, ničesar ne vem, pa pojdimo domov.

Zahvalili so se Tinci in jo še poprosili, daj se kdaj oglasi pri njih doma. Dečka sta vzela svojo torbo, v kateri sta nosila nekaj svojih stvari in krenili so proti domu.

Domov grede so se pogovarjali o zajcih in kozi, o vntu, ki je že posejan in o vseh mogočih drobnarijah okrog hiše. Ded ju ni hotel zasliševati, bosta že povedala, ko bosta želela in ko se bosta pomirila, si je mislil.

Doma so posedli okrog mize v kuhinji, si nalili vročega mleka v skodelice in ga z užitkom pili. Potem je Mitja jel pripovedovati:

— Mama in oče sta se odločila, da gremo v Nemčijo. Oče je našel tam delo in boljši zaslužek kot tukaj. Mama se je še nekaj časa upirala, vendar jo je kmalu prepričal, da nam bo tam bolje in lepše, saj bomo imeli več denarja.

— Čudno, saj danes govorijo o zdomcih, ki se vračajo in si žele spet delati doma, ne pa o tistih, ki odhajajo. Zakaj bi sploh morala oditi. Stanovanje imate, službo imata oba, dobro sta zaslužila, če sta hotela delati, zakaj bi morala oditi?

— Ne veva, dedek, to sva ju tudi midva spravevala. Pa tudi v šolo ne bi mogla hoditi tam, saj ne znava Nemško. Nista naju hotela slišati. Oče je ves čas gonil svojo, mama pa joče in joče. A midva sva čisto preprosto pobegnili. Mogoče naju išče celo milica, ne veva, ampak dedek, samo ti nama lahko pomagaš, dovoli da ostaneva pri tebi, saj razumeš, da ne moreva oditi nekam, kjer nimava nikogar, kjer ne poznavata nikogar in kjer bosta oče in mama vse dni delala in se tako niti z njima ne bova mogla pogovarjati.

Kako je to čudno, je pomislil Nace. Zakaj so otroci včasih veliko pametnejši od odraslih, zakaj vedo veliko več od njih? Življenje je včasih tako zelo zapleteno in skrivnostno hkrati.

— Čudno je vse skupaj, zelo čudno. Vendar ni tako hudo, kot je videti. Jutri se odpeljem v mesto pa se pogovorim z njima. Pa tudi na milico bom stopil, da vaju ne bi res iskali.

— Jutri bo že prepozno dedek, danes se mislita odpeljati.

— Kako danes, kar tako brez slovesa, brez besed? Mar meni ni treba ničesar povedati?

— Nista ti mislila povedati, dedek, hotela sta ti kasneje pisati.

— Zakaj, zakaj vendar, saj to je kot da bi odhajala kot zločinca?

— Ne vem, dedek, res ne vem.

Ded se je zamislil. Otroka sta ga opazovala. Potem si je oblekel suktnjo, vzela palico in jima rekel, naj si vzameta kaj za jesti ko bosta lačna, nakrmita naj zajca in kozo. Vrnil se bom še danes.

S prvim avtobusom se je odpeljal v mesto. Hčere in zeta ni bilo doma. Sedel je na stopnice in čakal. Prišla sta dokaj pozno. Bila sta bleda in prestrašena. Vstopili so v stanovanje brez pozdrava in brez besed. Ded jima je povedal, da sta otroka pri njem.

Hči si je oddahnila. Zet pa je začel kričati, da sta barabi, ki sta mu hotela pokvariti enkratno priložnost, ko bi lahko prišel do denarja, da bi enkrat zaživel kot ljudje. Vpil je in vpil, kot da bo z vpitjem lahko pregnal misli, ki so mu rojile po glavi in ga glodale vse bolj in bolj. Vedel je, da je ravnal napak, vendar on v življenju ni priznaval napak, tako je tudi to pot ni hotel priznati. Ko je utihnil, jima je ded tiho in preudarno rekel:

— Ne vem zakaj odhajata. Tu imata vse. Imata prijatelje, imata delo, govorita svoj jezik, živita lahko lagodno in lepo življenje. Res je, da razkojša nimata. Vendar se med vama ne bi nič spremenilo, četudi bi živela v razkošju. Ljubila bi se še naprej, če se ljubita sedaj, ali pa bi živela v nezadovoljstvu in morda celo v sovraštvu, če ljubezni ni več med vama. Vendar to vse ni važno, to je vajina stvar. Važna sta le otroka. Kaj bo z njima? Sta se vprašala to, kaj bo z njima? Ne želita oditi! Tu je njun dom, njuna domovina. Če zmoreta vidva brez domovine, otroka ne moreta. Želita si ostati tu. Če vidva še vedno hočeta oditi, odidita, toda brez njiju, kajti onadva sta se odločila, da bosta ostala pri meni. Morda bosta pomislila, da se vtikam v vaše družinske zadeve, vendar ni tako. Vidva s svojimi težavami sta v življenju otrok le sedanost in morda celo preteklость, medtem ko sta onadva prihodnost, naša prihodnost, vajina in moja in zato ni vseeno kaj bo iz njiju. Ali bosta postala velika in močna človeka, ali pa se bosta razvila v dvoje negotovih, strahopetnih osebnosti, ki bosta ljudem vse življenje v breme in nikoli ne bo moč od njiju pričakovati ničesar!

Vsi so dolgo molčali. Bilo je, kot da bi nekdo razkril vso resnico njihovih življenj, ves smisel in nesmisel njihovih želja in hotenj. Hči je zajokala. Mož je zaklel. Spogledala sta se in naenkrat sta se začutila hudo osamljena in žalostna.

— Kaj bova? — je vprašala ona.

— Nič, odšla bova brez njiju, obiskovala ju bova med dopustom.

— Ne moreva brez njiju, saj sta vendar najina otroka, je vztrajala ona.

— Pa kaj, če sta najina, na tisoče otrok živi brez staršev, sicer pa onadva ne bosta sama, žive la bosta pri dedu, midva pa bova pošiljala zanju denar.

— Denar vendar ni ljubezen, tovarištvo, prijateljstvo? Mar ne, denar je nekaj, kar ni najvažnejše v življenju.

— Zame je najvažnejše, sicer je pa tudi zate, saj mi že vsa leta ne govoriš drugega kot to, kako

nimamo denarja in kako imajo sosedje in prijatelji to in ono, česar mi nimamo!

Ded ni rekel ničesar. Molčal je in čakal. Njun pogovor se mu je zdel čuden, tuj in dolgočasen. On in njegova žena se nista nikoli pogovarjala tako. Govorila sta drugače, čisto drugače. Sicer sta pa živela drugačno življenje od teh dveh mladih ljudi. Bolj trdo je bilo in mnogo lepše, mnogo, mnogo lepše. Potem je zaslišal hčerim glas:

— Otroka naj ostaneta pri tebi, jaz pa bom pošiljala zanju vsak mesec denar. Počakaj, da ti pripravim stvari zanju.

Ko je odšla iz sobe, je jokala. Ded je molčal.

Vzel je torbi, v katerih so bile pripravljene otroške stvari in pomislil: takole se ljudje poslavljajo od ljudi, svojih ljudi. Čudno je to poslavljanje, čudno in siromašno. Mar smo vedno večji siromaki? Vendar vsega tega ni rekel. Molčal je, le roko jima je podal in jima zaželel srečo.

Zunaj je bil lep jasen večer. Ko je stopil z avtobusa in zavil proti domu, se je sam sebi zazdel bogat, zelo bogat človek. Doma sta ga čakala njegova vnuka, dvoje mladih življenj, ki ga potrebujeta, potrebujeta njegove izkušnje in njegove nasvete, da bi se lažje in bolje prebijala skozi življenje. Predvsem pa ju mora naučiti nečesa, mora ju naučiti zaznavati lepoto. Kajti tisti, ki vido lepoto, ne more zaiti, ne more zgrešiti poti, tiste prave poti skozi življenje.

Ko je potrkal na domače duri, sta mu prihitela odpirat. Bila sta rdeča v lica, a iz oči jima je še vedno gledal strah.

— Ali bova ostala? — sta vprašala.

— Da, ostala bosta! — jima je odgovoril, in zdelo se mu je, da se je na njunih obrazih zarisala neizmerna sreča.

Dora Rovere

Naš veseli avtobus

Cvileče zavirajo avtobusi pred železniško postajo. Ob vsakem zaviranju vzvalovi množica potnikov in se kot vodni val požene proti premajhnemu avtobusu. Ko množica prečita tablico, kam avtobus pelje, pritisne še huje. Pa ne vsa množica. En del množice popusti; ta avtobus ni zanje. Navaljujoči del množice zdaj potisne odstopajoči del množice tesno ob zid, kjer preže pričaka naslednji avtobus. Ko se težko pričakovano vozilo rjoveče ustavi, se množica spet požene; gazi luže, zapira dežnike, iz roke v roko preklada bremena napolnjenih usnjenih torb; plastičnih vrečk in pletenih cekrov. Petkov nakup, ker jutri je prosta sobota. Prerivanje, odpiranje in spodiranje, pa mokri, zbadajoči dežniki, vmes pa smog in pršenje iz megle! To je veselje! Avtobus požira potnike. Nevarno se nagiba na obremenjeno stran in vdano ječi. Sprevodnik trga in deli lističe in rožlja z drobižem. Sofer zaskrbeljeno opazuje sivo množico, ki mrkih obrazov silovito pritiska. Še in še. V sopihajočo množico se izgublja skrbno programirani glas sprevodnika: pomikajte se na zadnja vrata. Toda množica ne ve, kje so zadnja vrata. Sumi, da zadnja vrata ne vodijo na svobodo, zato se krčevito oklene drogrov, ročajev in naslonil kot odrešilne bilke. Samo srednja vrata vodijo na prosto! Tam zunaj, iz sive množice nekdo zavpije: tak dajte no! Nihče v množici ne ve, kaj naj bi dal. Ker se nikjer nič ne zgane, isti glas pogumno krikne: dajte no, tudi mi moramo gor! In še nekaj je dodal, K temu dodanemu se množica zasmee. Ampak samo zasmee, premakne pa ne! Potem nenadoma vse utihne. Molči sofer, molči sprevodnik. Slišati je le ječanje preobremenjenega avtobusa in sopihanje še vedno naskakujoče množice. Prvi se spet osvesti sprevodnik: bomo pa še stali, če nočete na zadnja vrata. Sofer mu ohrabrujoče pokima in celo iz množice zunaj se sliši vneto pritrjevanje. Potem se za nekaj

minut spet vse umiri. Kmalu se začne nejevolja kot influenza širiti med množico, ki je že v avtobusu. Zakaj ne pelje? Kaj še čakamo? Kaj mečka! Naj pa oni gredo peš! Nihče ne pomisli, da je med onimi lahko njegova prava žena ali brat, morda tašča ali svak. Tako, kar pelje naj! Samo da smo mi gor! Sicer nima nihče nič proti, če potniki še kar silijo gor. Naj se pač drugi stisnejo, z menoj je kar v redu! Ko se soferju po nekaj poizkusih posreči zapreti vrata, odpeljemo. Sicer ni bilo slišati, kaj je množica, ki je ostala na pločniku govorila, vendar je iz njihovih pogledov bilo moč razbrati, da se na pravopis niso kaj prida ozirali. Za tretjim ovinkom avtobus nekajkrat kihne, potem čisto utihne. Množica ugotavlja, da je gauznil. Avtobus seveda. Potem se dvakrat ali trikrat strese, naposled spelje. Toda kratko za tem spet ustavi. Tak kaj pa je zdaj? Od nekod spredaj se utrga in gre od usta do ust: železniške zapornice. Vsak v množici ve, da je vlak komaj dva kilometra pred zapornicami. Množici postaja vroče; s trpečim izrazom na obrazu prelaga iz roke v roko petkov nakup. Mleko kaplja iz tetrapaka, solata izgleda kot pasirana špinača, in prijetno zadiši po zmečkanem svežem kruhu. Morda se je strlo tudi kakšno jajce, toda o tem nihče ne želi razpravljati. Po nekaj ovinkih se avtobus grgraje ustavi. Odprite! udari krik iz ozadja. Zrak zasika, vrata se odpro kot kitove čeljusti in pol ducata omamljenih postav se opoteče po pločniku. Nato izbruhne avtobus še štiri ducate zmečkanih postav, ki radostno zajamejo zrak. Preostanki množice v avtobusu spet počasi oživljajo in se drug drugemu kisló nasmihajo: prestali smo, prestali! Še se bomo vozili v avtobusu, še bomo obremenjevali njegovo ogrodje vse dokler se ne sesuje pod nami, zmagovalci! Takrat bo šele veselje!

LOVRO

Planinci - humano

Triglavski dom na Kredarici — naša najvišja planinska postojanka v Jugoslaviji — kliče po temeljiti obnovi — razširitvi. Kot ste že brali v dnevnem časopisju in drugih raznih obvestilih — se vodi med planinci Slovenije in Jugoslavije kar največja akcija o nabiranju sredstev za to prepotrebno gradnjo. Sredstva bomo lahko darovali na več načinov in jih nakazali na žiro račun, nastavljen v ta namen.

Posebna akcija pa naj bi stekla in zajela kar največ darovalcev, ki bi v namen gradnje planinske postojanke odstopili obveznice za ceste.

Naše društvo bi želelo izvesti to akcijo tako, da naproša vse članstvo, da se čim bolj množično odloči in odstopi obveznice ter jih odda našemu propagandistu tov. Zupanc Romanu.

Darovalec naj obveznice odda v kuverti, na katero napiše svoje ime in serijsko številko obveznice — za kar prejme začasno potrdilo. Planinski zveza Slovenije bo kasneje poslala darovalcem bone kot priznanje za podaritev, ter se še na poseben način zahvalila vsem darovalcem. Ni nujno, da je darovalec samo planinec — k tej akciji pozivamo tudi vse ostale ljubitelje planin ter tiste, ki želijo sodelovati z nami.

Da se boste lahko brez pomislekov odločili za to nadvse potrebno akcijo, želimo to podkrepiti še z naslednjim. Ne samo, da je treba stare postojanke oskrbovati in popravljati ter skrbeti,

da nam služijo in dajejo zavetje, temveč da jih tudi razširjamo. Triglavski dom na Kredarici je že zdavnaj kapacitetno premajhen, saj to kažejo mnogi statistični podatki. Tako zanesljivo vemo, da Triglav letno obišče že skoraj 20.000 obiskovalcev-planincev. Vsi ti obiski so v glavnem osredotočeni na mesec julij, avgust in prvo polovico septembra. Povprečno dnevno torej pride na Kredarico okoli 220 planincev in kar preko sto jih tudi prenočuje, vendar kako? Tudi po mizah in klopeh v jedilnici in včasih tudi v preddverju.

Naj povemo še nekaj o oskrbovanju. Verjetno si bomo znali predstavljati količine hrane in pijače, ki je potrebna še poleg hrane, ki jo nosimo v nahrbtnikih, da prehranijo tolikšno število planincev. Vse te tone hrane in pijače v glavnem znosijo nosači na postojanko, ki je v višini 2513 To terja veliko, dobro organizacijo, posebno ob slabem vremenu. Zato so se organizatorji in načrtovalci adaptacije Kredarice sočasno odločili za načrtovanje tovarne žičnice. Ta naj bi oskrbovala tudi postojanki Staničevo kočjo in planinski dom Planiko. Vse skupaj pa naj bi bilo zgrajeno tako, da bi čim manj motilo naš prelepi planinski svet.

Naj ne bo odveč, če še enkrat rečemo in vas pozivamo, da se za darovanje odločite, saj bo le tako — z združenimi sredstvi — mogoče izpeljati opisano čim prej.

Franc Perc

Celje - skladišče
D-Per

452/1979

1119790876,1

COBISS •